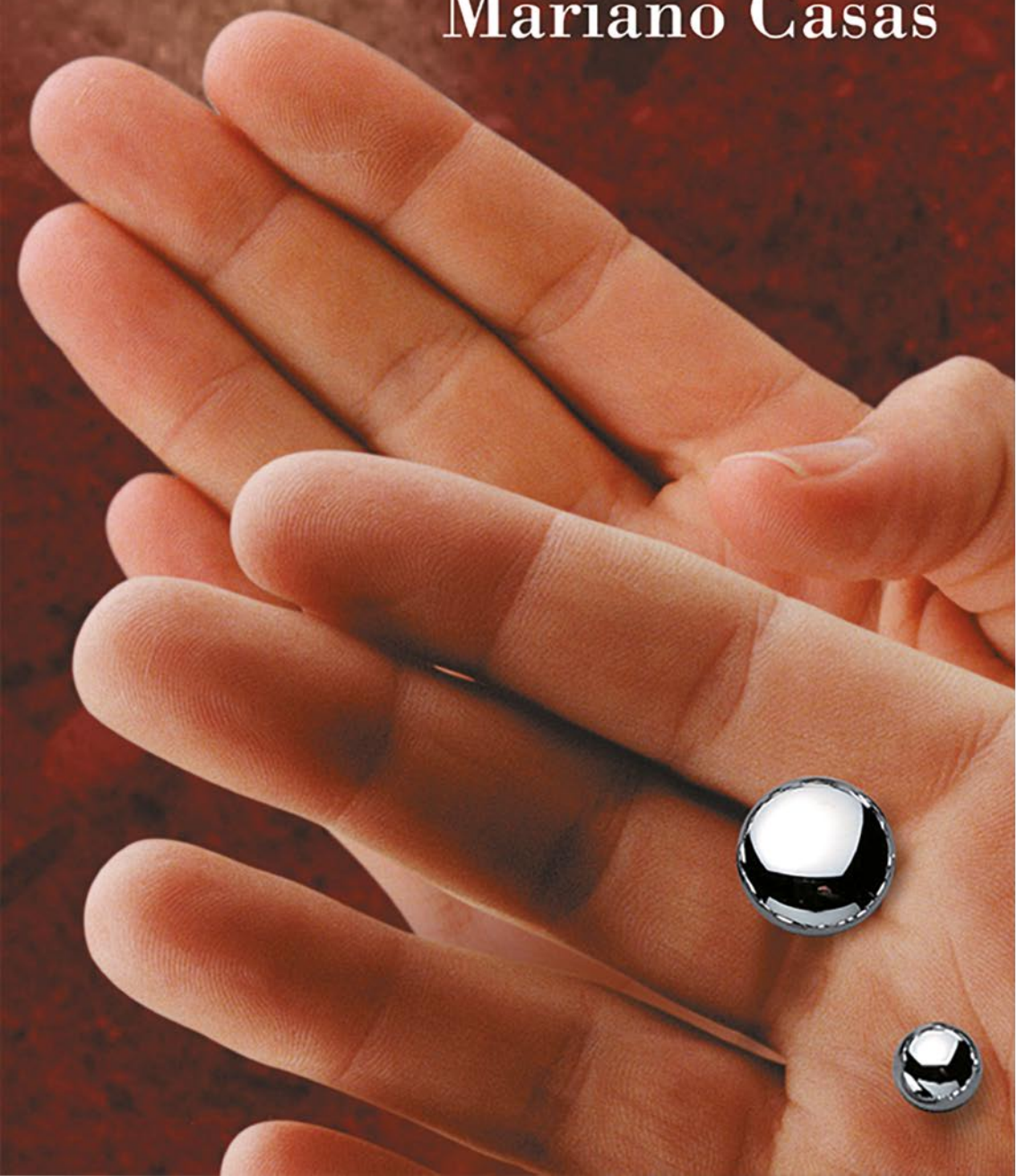

*Les ailes
de Mercuri*

Mariano Casas

ADVERTÈNCIA PRÈVIA

Molt s'ha parlat i s'ha escrit al voltant del que va ocórrer a València l'any del Nostre Senyor del 1808, i encara més es dirà, perquè la curiositat humana no té mai fre pel que pertoca als racons més sinistres i degradants de la seua naturalesa. Entre tots els crims que s'acabaren la ciutat durant aquells dies terribles n'hi ha un que hauria de passar a la història per la seua crueltat. L'atzar, que fa rodar el món de manera inexplicable, em va fer sabedor d'algunes de les circumstàncies que el provocaren.

A causa de la meua condició de consiliari de la confraria de la Mare de Déu de Gràcia, vaig ser testimoni presencial de molts succeïts que poden fer llum sobre aquella infàmia que encara causa vergonya a tots els ciutadans decents de València. D'altres episodis puc donar compte pel testimoni rebut de persones que estigueren presents. Del crim mateix estic en disposició d'oferir una descripció acurada per haver presenciat personalment aquella ignominiosa acció.

Per desterrar qualsevol escrúpol del lector he de deixar clar des del primer moment que puc referir lliurement tots els extrems que a continuació es detallen, i que cap asserció, notícia o informació anotada em va ser referida sota secret.

L'HOME DE L'ABRIC LLARG

I

Uns anys abans del 1808, Marco Galea havia arribat al Grau de València en un pailebot que transportava teixits de seda. Aquell tràfec era usual. Les mercaderies anaven d'un port a un altre, venent-se i revenent-se amb preus que fluctuaven tant com les paritats de les monedes que els expressaven. L'anterior escala d'aquella nau havia sigut Mallorca, on la càrrega canvià de propietari sense haver-hi desembarcat.

Galea tampoc havia baixat a terra allà. S'havia embarcat a Nàpols i ningú al vaixell no coneixia la seua procedència. Parlava l'italià propi dels meridionals, i deixava caure de tant en tant paraules sicilianes o expressions llatines de manera que ningú no havia aclarit del cert el seu origen. Els mariners el tenien per calabrés, però quan va adreçar-se a un d'ells que era d'Alger en la seua llengua les conjectures van tornar a dividir-se, la qual cosa el va divertir molt.

Pel seu aspecte físic tampoc no era fàcil intentar classificar-lo. Era prou alt, però potser les grans botes que sempre usava augmentaven aquella impressió. L'abric ample que el cobria habitualment no deixava veure si era més aviat gros o prim, i els llargs cabells nuats que formaven una trena, d'un color

indefinit, tampoc no en permetien aventurar gran cosa. La pell de la cara i les mans estava embrunida per l'exposició al sol, i només els ulls clars, d'un gris semblant a l'acer, feien dubtar sobre uns orígens meridionals que d'altra manera resultarien innegables. El seu cap proporcionat acollia unes faccions regulars entre les quals destacava un front ample i una mandíbula que podria rebre, sense caure en exageracions, adjectius com aguda i esmolada. Puc suposar que durant el viatge per mar la seua cara no devia mostrar cap vellositat, perquè sempre que el vaig trobar semblava perfectament rasurat, com si s'acabara justament d'afaitar en aquell moment. Tampoc no és que la seua pell fóra llisa com la d'un xiquet, perquè una observació detinguda del seu rostre permetia veure les traces aïllades d'una barba que no havia tingut ni tan sols l'oportunitat de despuntar.

Aquella cara es trobava dominada pels ulls, que destacaven del conjunt per una força poc usual. Qualsevol mirada seua podia desarmar el seu interlocutor i fer que se sentira sotmès a escrutini. Les persones que me'l van descriure abans que jo el veiera van començar-ne el retrat precisament pels ulls, i no van escatimar metàfores. La mirada d'un falcó o d'un gat, o els ulls d'un gos perdiguer quan observa una presa van ser algunes de les formes que aplicaren per tractar d'explicar-me'n l'aspecte general.

Tot i la força que envoltava la figura de Marco Galea, un altre passatger resultava ser més interessant com a objectiu per a la tafania dels mariners. «Il signore Ercole Mascagni», com es feia dir, era un home que semblava escampar, per allà on passava, misteri i fascinació. Les robes estranyes, la veu que modulava a voluntat adoptant diverses entonacions o el

voluminós equipatge que transportava a la bodega de la nau, afegien a la seua persona una aurèola enigmàtica que s'avenia bé amb els seus propòsits. Era, com va confessar a Galea durant aquella travessia, un màgic de fama, un creador de grans prodigis ben conegut pels públics de les corts europees i fins i tot pels grans dignataris de la sublim porta d'Orient.

L'esplendor aparent que envoltava Ercole Mascagni servia per a amagar un aspecte vulgar i poc cridaner. Sense aquell oripell, el cos menut i la cara anodina a penes podrien atraure l'atenció de ningú, i això, si tenim present el seu ofici, resultaria del tot inconvenient. Les casaques de teixits brillants, les randes i els llaços que envaïen la seua indumentària, la perruca blanca immaculada, el bastó amb el puny tallat de manera capritxosa i el mocador de blonda que sempre portava a la mà conformaven una estampa pintoresca que n'era la millor carta de presentació, el seu anunci més eficaç.

Galea va agrair la companyia d'aquell home, en part perquè gràcies a la seua presència ell podia passar més inadvertit, una condició que desitjava aconseguir a qualsevol preu.

A València, la presència d'homes com Galea o Mascagni no era estranya. Els forasters sempre havien campat per tot el regne a lloure. Hi havia molts comerços regentats per estrangers a la ciutat, ja foren botigues acreditades o parades de quincalles. Molts s'havien integrat a la vida de la ciutat plenament i només el nom deixava entreveure el seu origen. Altres conservaven encara els antics costums dels seus pobles i s'agrupaven en confraries i societats més o menys amagades.

Marco Galea sabia on trobar els seus. Els maltesos ocupaven des de feia anys uns quants carrerons entre el convent de la Mercè i el de les Magdalenes. Allà m'havia criat jo, entre

els meus, en una part de la ciutat on tots ens coneixíem, i on la nostra llengua i els nostres costums no eren estranys. Una merceria del carrer dels Cristianíssims, no massa lluny del mercat, va ser el seu primer destí en arribar a la ciutat. Va esperar que unes clientes acabaren la seua interminable xerrameca amb el dependent i eixiren al carrer per parlar per fi i demanar per l'amo.

Rosario Vassallo no va trigar a aparèixer apartant amb la mà la cortina que amagava l'accés a la rebotiga. Era un home menut, d'ulls vius i mans enormes acostumades a palpar teixits i calibrar-ne només en uns instants la qualitat i el preu. El cap calb i lluent era el primer que l'observador advertia quan el mirava, però de seguida l'atenció passava a un tret peculiar que el caracteritzava. De cadascun dels orificis de les orelles eixia un floc de cabells que formaven unes grenyes menudes i recargolades. Quan jo era un xiquet em quedava enfavat quan les contemplava. Per algun motiu que jo ignorava, ningú no parlava dels rínxols estranys ni semblava sorprès per la seua existència, i ni tan sols vaig atrevir-me mai a preguntar-li, a ell o a ningú, per la raó que l'induía a no eliminar aquells sortints tan extravagants. Jo el coneixia bé, tant per la meua condició de consiliari de la confraria, com per ser la meua mare, neboda d'ell.

Galea li va allargar un paper doblegat pel mig que havia tret d'una de les butxaques de l'abric, i en aquell precís moment, només amb un moviment del cap, Vassallo va indicar al seu dependent que els deixara a soles.

Un minut més tard i havent llegit aquell paper detingudament, Vassallo va parlar utilitzant l'idioma que havia après a la seua infantesa i que ara reservava per a ocasions prou

especials, aquell que parlàvem només en família o quan ens trobàvem entre els nostres.

—Laferla mostra gran estima per vós, pel que es veu..., i també una confiança extrema...

Galea li va contestar també en aquella llengua tan peculiar.

—Sóc el seu cunyat, i treballe per a ell des de fa anys. No li he fallat mai, però ara potser siga diferent... no és senzill el que vol. Necessitaré el vostre ajut i el d'altres...

Vassallo va somriure enigmàticament, i va esperar uns moments per a contestar.

—Li dec molt a Laferla, i en conec altres que també posarien a la seua disposició el que demanara... Tot el que estiga a les nostres mans serà vostre, i les vostres ordres es compliran immediatament...

Galea va tallar aquelles frases on es barrejava l'adulació i el temor reverencial. Sabia que el nom del seu cunyat era molt respectat i no necessitava més proves de submissió.

—Necessitaré una casa per a viure a la ciutat i una altra prop de la meua destinació. També vull mapes, cavalls i transports... i no tinc massa temps per a complir la meua missió.

L'expressió somrient de la cara de Rosario Vassallo es va esvanir a poc a poc. Per expressar les seues reticències a aquelles peticions va adoptar un to de veu parsimoniós.

—Jo només sóc un pobre botiguer... Potser Laferla creu que sóc un gran banquer, però no és el cas. Represente la confraria i per això el meu nom figura als albarans, però només sóc un més del grup... Convocaré una reunió i allà decidirem com hem de dur tot això endavant.

Galea semblava acostumat a aquelles excuses i també a tallar-les en sec.

—D'acord. Jo els explicaré el que vull. Però no puc esperar massa. Hauria de ser demà com a molt tard.

—No és tan fàcil com això... Alguns no es troben a la ciutat, i tampoc no podem reunir-nos discretament sense cap motiu aparent. Divendres la confraria fa una missa a l'església del convent de Sant Agustí. Després hi haurà un dinar i allà podreu parlar amb tots alhora. Mentrestant, és millor que aneu a casa meua.

Vassallo em va descriure l'escena a cap de pocs minuts, i també em va fer una primera descripció de Galea. Encara haurien de passar uns dies perquè jo el coneguera personalment.

II

Aquells dos dies que el separaven del divendres van resultar prou instructius per a l'home de l'abric llarg. Vassallo el va allotjar a l'últim pis d'una casa modesta que posseïa a l'altra banda del mercat, apartada de les cases i les botigues dels seus.

A la ciutat ja no hi havia barris separats per a musulmans o jueus des de feia segles. Les minories havien estat assimilades per la força o expulsades sense miraments. Aparentment, València, durant els últims anys del segle XVIII, era una ciutat catòlica, amant de l'ordre i formada per súbdits lleials al rei, sense més distincions que les provocades per la fortuna o la condició.

Un observador més atent, i Marco Galea ho era, podia advertir dins els murs de la ciutat barreres invisibles que separaven els uns dels altres.

Els oficis es trobaven agrupats per barris i carrers, com també ho estaven les botigues i els magatzems. Els gremis imposaven el seu control implacable sobre artesans i menestrals, i un bon nombre de confraries, obres pies, col·legis eclesiàstics i fundacions formaven un entramat impenetrable, una societat compartimentada on cadascú tenia el seu lloc i el seu rang. Les autoritats militars, eclesiàstiques i civils, es limitaven a tutelar aquell vell ordre mantingut durant segles sense atrevir-se a trencar el complicat autogovern que regia bona part de la vida burgesa d'intramurs.

Molts naturals recelaven dels nouvinguts. Els gremis tradicionals no admetien fàcilment les noves tècniques i encara menys si els seus introductors eren gent forastera. La prosperitat d'algunes cases comercials locals s'havia vist amenaçada per les firmes participades per societats franceses, angleses o alemanyes. Els nobles no podien dissimular l'enuig davant la riquesa exhibida ostentosaament per les famílies burgeses de cognoms que mai s'havien sentit a la ciutat. Tampoc els clergues no es mostraven massa contents amb els estrangers, per suposar que podien amagar-se entre ells protestants, jueus, lliurepensadors, jansenistes o d'altres enemics de la religió vertadera.

Les confraries es convertiren en un refugi segur per a les gents de procedència estrangera. La religiositat popular exacerbada, el gust per les cerimònies enrevesades i pels protocols i les pompes, i la teatralitat dels oficis litúrgics i processionals serviren de pantalla per a unes societats que

tenien uns fins que anaven més enllà dels simplement espirituals. Cada confraria articulava un grup concret unit per alguna característica específica, ja fóra un barri, un ofici o una nacionalitat. Li donava una jerarquia indiscutible i el convertia en part activa de la vida ciutadana. Les advocacions i els patronats, els estendards, les banderes i les imatges no eren més que una manifestació externa d'una realitat prou més complexa. Dins d'una confraria, cada membre participava dels seus rituals, contribuïa al seu sosteniment i podia, en cas de necessitat, demanar auxili als seus integrants.

Molta gent que acabava d'arribar trobava al si de la confraria ajut per a establir-se, un treball o un allotjament provisional. Aquell primer pas els obligava a mantenir-ne la fidelitat fins a la mateixa mort, i els fills heretaven també el compromís.

L'hora de les confraries ja havia passat quan jo vaig assumir la condició de consiliari. La nova organització borbònica havia transformat el vell ordre de manera radical, introduint reformes que havien alterat tots els aspectes de la vida. Algunes circulars del Consell de Castella, executades pels intendents, havien obligat a inscriure les confraries en un registre, i també a donar-ne compte del patrimoni, els estatuts i capítols i els integrants. Aquelles ordres no van ser complides en una gran proporció, però evidenciaven un estat d'opinió a la cort poc favorable. Les limitacions que alguns bisbes havien ordenat pel que fa a certs rituals i costums, a banda de ser lògiques i de conformitat amb el sentit comú, suposaven una intervenció que en dècades anteriors hauria resultat inimaginable. La restricció de l'ús d'artificis i castells de pólvores, la prohibició de noves processons nocturnes o de

certes penitències públiques durant els oficis significaven un nou atac a aquelles fundacions que havien assolit un prestigi social innegable.

Lluny estaven els temps quan les confraries competien durant les festes i les processons per lluir les indumentàries més vistoses i els estendards més rics, i també pels acompanyaments de músics i dansaires. Jo havia sentit parlar de comitives i parades ostentoses que van durar hores, i on participaven centenars de persones, i fins i tot de carrosses tirades per animals estranys. També m'havien descrit els balls i les músiques que portaven els negres de la Guínea, que també tenien la seua confraria pròpia amb l'advocació de l'Esperit Sant. El pare Fenech m'havia parlat de les exèquies solemnes que van seguir la mort de la reina Maria Amàlia el 1760, i de la rivalitat entre les diferents parròquies, confraries i convents per erigir el túmul més luxós i recargolat prenent com a excusa tan assenyalat motiu. Aquells temps s'acabaven, i uns altres aires corrien per la ciutat. Potser fóra la revolució que havia sacsat França, o potser les idees que campaven pertot arreu, però en qualsevol cas, no bufaven bons vents per als forasters en aquella València que acabava de donar la benvinguda a un nou segle.

Jo havia patit una certa desconfiança per la meua condició de fill d'estrangers, i ni tan sols el fet de ser sacerdot semblava suficient per a fer desaparèixer algunes actituds de recel i rebuig en moltes persones respecte a mi. Els membres de la Confraria dels Maltesos estàvem acostumats a aquell estat de coses, però no deixàvem de tenir els ulls ben oberts. Els francesos havien patit ja persecucions i atacs, i aquelles reaccions podien repetir-se i anar contra altres grups d'origen forà.

Marco Galea va passejar molt amunt i avall per la ciutat aquells dies, mentre esperava que arribara la reunió de divendres, i Vassallo el va fer seguir de manera discreta per compte de la confraria. El mercat i els carrers que l'envolten eren els seus favorits, no sols pel color i l'activitat. També per la possibilitat de descobrir nous articles inversemblants a les parades. Les botigues dels adroguers el fascinaven especialment. Podia passar hores examinant-ne el contingut, els rètols i les etiquetes adherides a botelles i flascons, a caixons i a capsos.

Algunes preguntes formulades ací i allà van dirigir els seus passos de bon matí a un comerç del carrer dels Drets. No era més que una botiga minúscula, fosca i aparentment mal proveïda. Hi havia un taulell de fusta ennegrida i a l'altra banda una paret sencera coberta de caixonets identificats amb un dibuix pintat, una lletra o una xifra. Uns pocs rètols permetien llegir el nom sencer de la matèria que guardaven: rubial, sumac, caparrot, gleda, grana i pastell. La resta mostraven un signe enigmàtic, sens dubte una clau que n'assenyalava la identitat del contingut a qui la coneguera. Uns forats característics als caixons més alts avisaven que era més que probable que es trobaren tancats amb clau, tot i que també podia ser que el pany corresponent no haguera existit des de feia molt de temps.

Una escala de caragol feta de fusta pujava en un racó cap a un forat en el sostre que potser fóra l'accés a l'alt on es guardaven les mercaderies. En sentir el soroll de la porta, una figura masculina va començar a baixar lentament per aquella escala. Marco Galea va poder observar a poc a poc els seus trets més rellevants. Les sabates molt gastades, la roba d'un

color entre el blau i el gris, el davantal que penjava cobrint les cuixes i els genolls, la camisa clara plena de taques de colors vius i per fi el cap menut amb cabells blancs molt curts.

Aquell home semblava molt major, com d'uns setanta anys. Xuclat de cara i d'ulls inquisidors i penetrants, va examinar Marco Galea només amb una mirada i, jutjant que era digne d'alguna consideració, va adreçar-li una salutació seguida d'una invitació perquè explicara les seues intencions.

—Bon dia tingueu, cavaller. Puc fer alguna cosa per vós?

En un moment va comprendre la incomoditat del seu interlocutor i, encertadament, la va atribuir a la seua dificultat amb l'idioma. Per alguna raó estranya es va decidir a utilitzar el llatí que, durant anys, havia après al convent on va viure la seua joventut, i un somriure als llavis de Marco Galea el va convèncer que havia sigut entès.

—Teniu colofònia? En voldria una lliura, si fóra realment bona...

Va pronunciar lentament cada paraula, com si necessitara temps per a articular correctament les frases en un idioma que no utilitzava des de feia molt de temps.

—No en trobareu de millor. Els millors músics vénen ací per comprar-la, i ningú s'ha queixat mai. Espereu un moment.

Va pujar per l'escala i va baixar al cap de pocs minuts amb un paquet a les mans. El va posar damunt del taulell i el va obrir. La substància resinosa va quedar al descobert davant els ulls de Galea. Amb l'ajut d'una balança, el botiguer en va pesar una lliura i la va embolicar després lentament. Sense alçar els ulls del paquet que preparava va assenyalar el preu amb poca convicció, com tement que el seu client rebutjara pagar una quantitat per la qual es podien comprar cinc lliu-

res de colofonia en qualsevol comerç. Galea va traure d'una butxaca interior de l'abric els diners demanats i va deixar-los damunt el tauler en silenci.

—Sou músic?

La curiositat del venedor no va rebre més resposta que un moviment negatiu fet amb el cap. Conscient d'haver anat massa lluny amb el client, va replegar-se cap a una posició més còmoda

—Ja entenc... es tracta d'un encàrrec... Bé, necessiteu alguna altra cosa?

Va pronunciar aquesta pregunta de manera rutinària, sense cap esperança d'obtenir un resultat positiu, però es va trobar amb una resposta inesperada.

—Voldria també trobar hidrargir per fer un unguent.

—Hidrargir? —El dubte del botiguer semblava tenyit d'ambigüitat. Galea no va saber mai si desconeixia aquella paraula o bé mostrava estranyesa davant la petició. No obstant això, va triar un sinònim més comú.

—Argent viu. Sabeu on en puc trobar?

El botiguer se'l va mirar estranyat, però no va expressar cap objecció.

—No en tinc ara, però puc anar a buscar-ne. Passeu per ací a la vesprada i ja en tindrè.

Marco Galea va assentir amb el cap i, després de girar-se, va pujar els tres escalons que el conduïren de nou al carrer.

L'home que seguia discretament Galea des que va arribar a València i informava a la confraria dels seus moviments no ho va tenir fàcil per a convèncer el botiguer perquè li revelara el nom dels productes que havia demanat, i es va quedar tan sorprès com el venedor mateix quan va saber quins eren.

III

Un passeig no massa llarg va dur Galea a la següent destinació. Havia travessat carrers estrets, on resultava difícil veure el cel, i uns altres de més rectes. Trobà cases velles i a punt de caure, palaus més o menys decrepits i esglésies i convents de tota mena. Aquell edifici allargassat on per fi es va detenir era prou diferent de la resta. Estava tot bastit amb grans carreus de pedra d'aspecte regular que formaven murs magnífics. Al costat hi havia una església que semblava formar part del mateix conjunt, tot i tenir una porta pròpia que donava al carrer. Les façanes eren austeres i construïdes al gust més avançat de l'època, lluny dels excessos del passat que encara perduraven en alguns llocs.

Va creuar el llindar de la porta de l'església i ja dins va preguntar pel pare Fenech a un home vestit amb sotana de sacerdot que netejava un altar. L'home va fer uns gestos que indicaven que anava a guiar-lo a on es trobava, i l'agafà pel braç i el va acompanyar cap a una porta lateral. Aquell sacerdot mut era el pare Arias, que havia perdut bona part del seny i tota la parla com a resultat d'un atac. Jo encara em recorde molt bé d'ell, amb el seu caminar tort entre les columnes del claustre. Junts van eixir de l'església per una porta lateral que donava a un corredor llarg. Van deixar arrere el claustre i, després de pujar una escala i travessar més corredors, el pare Arias va obrir una porta i va fer entrar Marco Galea dins una habitació menuda amb les parets cobertes de llibres arrengrats de manera ordenada en prestatges. Hi havia també una taula i tres butaques d'aspecte auster que resultaven prou còmodes, situades al costat de l'única finestra enreixada.

Aclofada en una d'aquelles butaques es trobava una figura vestida amb sotana negra, i a ella es va dirigir Galea.

El pare Fenech era el meu protector des de feia anys, quan va morir el meu pare. Gràcies a ell havia ingressat al seminari, i també ell em va proporcionar la posició de consiliari de la confraria. Era un home major, i les seues cames febles no li permetien moure's a voluntat, però els anys no li havien fet minvar el més mínim la perspicàcia. Amb el cap afaitat i el rostre cadavèric s'assemblava a una calavera coberta per una fina capa de pell cerosa. Coneixia persones importants i havia fet moltes coses per la nostra gent durant els moments més difícils. Tots li devíem molt, i de tant en tant, quan ho considerava necessari, reclamava algun favor en devolució dels que ell havia fet prèviament. Quan arribà a València va unir tots els nostres compatriotes entorn de la Confraria de la Mare de Déu de Gràcia i va defensar els nostres interessos, especialment en els temps difícils en què les ordres d'expulsió amenaçaven a tots. Certament, Rosario Vassallo era el cap visible de la confraria en aquell temps, i jo n'era el consiliari, però tots sabíem que el pare Fenech era qui realment dictava el que s'havia de fer a tots els maltesos que vivien a la ciutat. Galea ho sabia, i per això havia preparat amb tant de zel aquella entrevista.

—El pare Fenech?

—Sóc jo mateix. Qui demana per ell?

Galea va utilitzar de nou la nostra llengua i es va identificar de seguida.

—Porte una carta de presentació del prior Ximénez. Em va dir que trobaria un amic en vós.

Li va allargar un paper segellat i va esperar que allà mateix

el llegira de manera succinta. El pare Fenech va articular de manera imperceptible un interrogatori minuciós per tal de mesurar la personalitat del seu interlocutor.

—Són ja molts anys sense saber res del prior... Deu estar ja molt major... no sé ja els anys que pot tenir...

Marco Galea coneixia bé aquell procediment i es va prestar voluntàriament a participar en el joc. Només havia de contestar puntualment i de manera sincera totes les preguntes i evitar caure en algun parany.

—Ja deu haver fet els cinquanta-cinc, però ningú no ho diria. Pareix molt més jove que jo, que encara no he fet els quaranta.

Ja havia passat la primera prova, però encara n'havia de superar més si volia guanyar la confiança d'algú com el pare Fenech.

—Li agradava molt la música. Hauria estat un gran organista... però s'ho va deixar per dedicar-se a estudiar... i jo el vaig animar a fer-ho. Crec que ha valgut la pena.

Havia arribat el moment d'anar més enllà en les respostes i Galea ho va fer amb l'ajut de les coses que portava damunt.

—Quan jo el vaig conèixer només tocava el violí, i encara ho fa de tant en tant. Em va encarregar que li portara colònia perquè no està mai satisfet de la que troba allà.

Va fer un gest per mostrar el paquet que portava a la mà esquerra. Amb la dreta va traure un llibre d'una de les butxaques i li'l va donar al sacerdot.

—Em va dir que ho apreciàreu molt...

En examinar la inscripció daurada del llom, les faccions severes del pare Fenech es dulcificaren i fins i tot les arrugues de la cara es van esvaïr per uns moments mentre somreia.

—Beda el Venerable! Encara se'n recorda! Jo li vaig ensenyar llatí amb un llibre de Beda... Vine... si vols podem parlar un poc.

Van parlar a la biblioteca durant més de dos hores, i Marco Galea va traure molt de profit de tot el que el pare Fenech li va contar en aquella xarrada, especialment de les últimes frases, quan ja semblava haver oblidat qualsevol desconfiança.

—Pareix que tot estiga tranquil, però alguna cosa està movent-se. El que els ha passat als francesos pot repetir-se ací, i Déu sap com podem acabar. Hi ha molta fam al camp, i la gent passa necessitat. Els mateixos que ara peguen crits a favor del rei demà podrien dur-lo a la forca com si es tractara d'un criminal. Una gelada, una mala collita o una plaga podrien fer que la gent es desesperara, i sempre hi hauria qui s'encarregara d'atjar un foc i fer reviscolar una flama per molt apagada que estiguera.

Galea sabia que era millor deixar parlar el sacerdot i no interrompre'l.

—Ací ja tinguérem la prova de tot el que dic quan l'assalt dels comerços dels francesos. No sé qui ho va moure, però hi havia molts interessos en joc, i no pense que es tractara dels envejosos dels mercats.

No calia que ningú explicara a Marco Galea el que havia passat pocs anys abans a la ciutat. Ell ja ho havia sentit i tenia una certa idea de tot. Uns aldarulls a la ciutat van acabar amb la destrossa d'algunes botigues regentades per ciutadans francesos, i com a conseqüència s'havia dictat ordre d'expulsió de tots els d'aquesta nacionalitat, inclosos els religiosos que havien trobat refugi a la ciutat fugint de la fúria revolucionària del seu país. Alguns, els més rics, havien evitat la mesura fent

evident la renúncia a la seua nacionalitat, però tots no van aconseguir-ho. L'oposició de l'arquebisbe a l'expulsió dels religiosos li va costar el càrrec i el seu substitut feia el que podia per restaurar l'ordre alterat i rebaixar la tensió, però ningú no semblava oblidar el que havia passat. El pare Fenech semblava prou afectat pel que havia ocorregut i deixava caure de tant en tant algun comentari més o menys referit al tema.

—El senyor arquebisbe ajuntà un bon grapat d'enemics durant el temps que va estar ací, i alguns, potser els pitjors, ja els portava quan va venir. Algú deu saber de qui era l'ordre que es va rebre de la cort... Més d'un volia que anara fora i ho aconseguiren. Ara, que quan un foc s'encén, ningú no sap com apagar les brases. Ja ho pagaran tot demà...

Aquelles informacions resultaven molt interessants per a algú que, com Marco Galea, volguera conèixer millor el terreny que trepitjava, però tot i que ell hauria volgut escoltar més, el pare Fenech es va encarregar de fer un gir a la conversa de manera quasi abrupta.

—...No hem parlat de tu... Tens família? No fas cara de dedicar-te a la vida contemplativa.

Marco Galea es va veure obligat a revelar alguns aspectes de la seua vida i trencava així una reserva que en aquelles qüestions era sempre absoluta.

—No vaig arribar mai a fer els vots... allò no era per a mi. Després de rodar per molts llocs m'establí i vaig casar-me... Ella morí al cap de tres anys i jo he tornat a pegar bacs d'un port a un altre... Ara necessitaré amics per a tirar endavant el negoci que m'ha portat ací...

Aquella no era una petició retòrica. Galea sabia bé que l'església podia ser un aliat formidable o un enemic terrible

segons fóra el cas. El pare Fenech coneixia prou el món eclesiàstic i aquella amistat podia obrir-li moltes portes a la ciutat. Però això significava que havia de tenir accés a més detalls sobre la missió que Galea tenia encomanada.

—Qui parla clar troba amics entre els qui l'escolten...

Aquella frase va indicar-li de manera inequívoca a Marco Galea que havia arribat l'hora d'explicar els motius del seu viatge.

—Cal que ens fem amb materials per posar en marxa impremtes. No és fàcil aconseguir-los, i per això m'ha enviat ací. Necessita antimoni brut per a la foneria de lletra que ha establert, i resulta difícil trobar-lo. Amb tot el que ha passat a París, els controls sobre els impressors són cada vegada més estrictes, i les vendes d'antimoni a l'estranger resulten cada vegada més complicades. Demanen un munt de permisos i verificacions. Tal com estan les coses, a França no es pot comprar el de les mines d'Auvèrnia, i la mina d'Hongria sembla exhaurida. Només trobem antimoni treballat, en poca quantitat i a uns preus exorbitants.

—I penses trobar-ne ací?

—Hi ha una mina no massa lluny de València que es va abandonar fa ja quinze anys... La producció no era molt gran, i no donava beneficis. Ara, amb la pujada dels preus i l'escassetat no seria un disbarat tornar-la a obrir. Si puc convèncer l'amo, els dos farem un bon negoci... Però també necessitaré autoritzacions i permisos...

El pare Fenech se'l va mirar amb ulls inquisitius. Les seues paraules deixaven clar que aquell afer l'interessava, tot i no veure'l massa clar.

—Una impremta, ara, en els temps que vivim, sempre

pot ser perillosa... Hi ha qui ha guanyat fortunes imprimint llibres revolucionaris i propagant libels i calúmnies... Però això no vol dir res... La religió també necessita la impremta per a propagar la fe autèntica i si el prior diu que puc confiar en tu, ho faré, però vull que tingues clara una advertència.

—L'escolte.

—La meua consciència em diu que aprofite la nostra conversa per a posar-te en guàrdia contra les temptacions en què podries caure. Si hi ha alguna cosa més que no m'has dit, un altre propòsit o alguna maquinació amagada, les conseqüències de les teues accions poden ser imprevisibles... jo no podré fer res per tu, i potser tampoc no ho faria si poguera... Vivim temps difícils i la confiança no pot donar-se mai dues vegades... quan es perd ja no es recupera mai.

—Podríeu dedicar-me uns minuts divendres, després de la missa de la confraria? M'agradaria parlar amb més calma...

—No t'ho he dit? Ja no sóc consiliari de la confraria... les xacres de l'edat i les cames, que ja no m'aguanten... Crec que ni tan sols assistiré a la missa. Sant Agustí para massa lluny per a un vell impedit com jo... El nou consiliari és el pare Casar, un jove sacerdot, fill d'una neboda de Vassallo... Pots confiar en ell tant com en mi.

Aquelles paraules referides a la meua persona van tancar la conversa. Un gest del sacerdot va indicar a Galea que es trobava cansat i volia que se n'anara i el deixara a soles allà. Va eixir i després de travessar un corredor llarg va trobar el claustre gran. Jo el vaig observar des d'una finestra. No l'havia vist mai fins aquell moment, però ja sabia molt sobre ell, tot i que encara hi havia molts aspectes foscos que no havia pogut aclarir. Des del claustre, Galea va veure una portalada